

Totalberedskapskommisjonen - spørreskjema

Spørsmålene tar utgangspunkt i mandatet til totalberedskapskommisjonen. Vi ønsker at virksomheten svarer på spørsmålene med utgangspunkt i eget ansvar og oppgaver innen samfunnssikkerhet og beredskap. Vi ønsker at spørsmål som din virksomhet anser som relevante, besvares.

Navn på virksomhet:

E-postadresse:

Ansvar innen samfunnssikkerhet og beredskap

1. Beskriv kort din virksomhets rolle, ansvar og oppgaver innen samfunnssikkerhet og beredskap.

Næringslivets Sikkerhetsråd (NSR) arbeider for å styrke samarbeid innen sikkerhet og beredskap i næringslivet, og mellom næringsliv og myndigheter. Virksomheten er organisert som en stiftelse. Det er NHO, Virke, Spekter, Finans-Norge, Norges Rederiforbund og Den Norske Krigsforsikring for Skib som har rollene som stiftere/eiere. NSR har arbeidet med dette siden 1977, og er en kjent og benyttet aktør av både næringsliv og myndigheter i sikkerhetsspørsmål knyttet til samfunn og næringsliv. NSR har ca 300 medlemmer, spredt over hele landet, fra alle bransjer og i alle størrelser. Til sammen med våre stiftere når vi ut til ca 54 000 virksomheter med over 1,2 millioner ansatte.

2. Er din virksomhet involvert i pågående arbeid, for eksempel øvelser, evalueringer og/eller utredninger, som kan ha betydning for kommisjonens arbeid? Hvis svaret er ja, utdyp.

NSR arbeider kontinuerlig med å bygge kunnskap om næringsliv- og samfunnssikkerhet. I dette arbeidet samarbeider vi utstrakt med både medlemmer og myndigheter. Vi utarbeider årlig minst en undersøkelse i den hensikt å bygge kunnskap om verdier, trusler og sårbarheter, slik at vi kan håndtere risikoen knyttet til de virksomheten og samfunnet effektivt og presist. I år er det *Mørketallsundersøkelsen* som gjennomføres. Hensikten med undersøkelsen er å finne status på tilstand og arbeidet med digital sikkerhet i virksomhetene tilknyttet NSR. Dette gjøres på tvers av forskjellige bransjer og sektorer, og i samfunnet generelt. Undersøkelsen gjennomføres av Opinion a/s, og kommer til å være klar for presentasjon primo september i år. I tillegg deltar vi som partner i Nasjonalt cybersikkerhetssenter (NCSC), og i en rekke råd og utvalg som arbeider med relevante problemstillinger knyttet til sikkerhet for samfunn og næringsliv.

3. Har din virksomhet synspunkter på hva som er de største utfordringene innen samfunnssikkerhet og beredskap på kort (2025) og lang (2040) sikt?

- a. Innen eget ansvarsområde/egen sektor

Ja, fordi NSR arbeider bredt og har medlemmer innen både offentlig og privat sektor. Vi arbeider med sikkerhetsspørsmål på både kort og lang sikt.

- b. Tverrsektorielt
Ja fordi NSR arbeider tverrsektorielt.

Effektiv bruk av samfunnets samlede beredkapsressurser

- 4. Har håndteringen av uønskede hendelser og kriser de senere årene, som for eksempel koronapandemien og Russlands militære angrep på Ukraina, synliggjort svakheter ved eksisterende organisering, beredkapsordninger og planverk, og eventuelle behov for endringer? Hvis ja, ber vi om at disse beskrives kort:
 - a. Innen eget ansvarsområde/egen sektor
 - b. Tverrsektorielt

(Svar på a og b leveres samlet.)

Både pandemien og krigen i Ukraina har vist hvilke utfordringer vi står overfor i et moderne og sterkt spesialisert samfunn. Utfordringene rammer alle, på tvers av sektorer og bransjer, og i større eller mindre grad. Spesialisering, internasjonalisering og globalisering skaper muligheter, men også sårbarheter gjennom lange og kompliserte verdikjeder. Sårbarhetene må møtes aktivt i en beredkaps- eller krisesammenheng. Å snu utviklingen er ikke mulig, og heller ingen ønsket løsning, om man skal øke beredskap og styrke samfunnssikkerhet.

I krise- og beredskapssammenheng er det fort gjort å tenke mest på de tingene vi må ha på plass for å løse de oppgavene som må løses. Her bygger vi i for stor grad på det Totalforsvaret vi hadde under den kalde krigen. Hverken tingene (biler, båter, fly, gravemaskiner, planer) eller folkene er som før. Hver krise eller krig må ses i lyset av sin tid, og når vi skal forberede oss på det som med større eller mindre grad av sannsynlighet vil komme, må vi ikke henge fast i det som var, men tenke fritt om der vi bør være for å løse de samfunnsmessige- og næringslivsmessige utfordringene som følger med dagens og morgendagens sammensatte og komplekse trusselbilde.

Vi bør løfte samfunnets evne til å håndtere dette trusselbildet, for krisen/krigen "eies" ikke bare av myndighetene slik det var for ca førti år siden. Krisen eller krigen rammer hele samfunnet og må i større grad løses av hele samfunnet. Det er samfunnets evne til å løfte i fellesskap som avgjør hvordan vi rammes og hvor godt vi står gjennom krisen. Vi bør styrke totalberedskapen nasjonalt. Myndigheter og næringsliv, offentlige og private krefter må virke bedre sammen, og gjennom et effektivt og godt organisert samvirke, være i stand til å løse de sammensatte utfordringer som kan treffe oss i fred, krise og krig. Både forsvar og sivilsamfunnet må fungere parallelt.

Det er i fellesskapet vi finner styrke, vilje og evne til å løse de utfordringene vi står overfor. Det har vi forstått når det gjelder krig (NATO). Det må vi også forstå når det gjelder sammensatte trusler, som ikke omfattes av artikkel fem,

men som likevel kan virke avgjørende på vår evne til å forsvare oss militært både nasjonalt og i et allianseperspektiv.

5. Hvilke elementer i beredskapen anser din virksomhet at fungerer godt i dag, og antas også å kunne fungere godt for å møte fremtidige utfordringer?

Dersom krisen er kortvarig, av begrenset omfang og kan defineres tydelig innenfor en sektor, har vi trolig et av de beste system som finnes for å håndtere slike utfordringer.

6. Har din virksomhet erfaring med at samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet innen eget ansvarsområde/egen sektor og/eller tverrsektorielt ikke er effektivt? For eksempel om det er områder der vi har parallell eller overlappende organisering, uklare ansvarsforhold eller ressurser og kapasiteter som man sjelden eller ikke benytter. Hvis svaret er ja, har din virksomhet forslag til endringer?

Store hendelser som treffer flere sektorer, har rammet samfunnet vårt de siste tjue år. Til tross for god evne til å identifisere forbedringspunkter, svikter det ofte i evnen til å rette på noen av de viktige forbedringspunktene som er påpekt. Tiltak settes opp mot andre politikkområder, og beredskap for det ukjente skaper verken entusiasme eller velgere – før det kan være for sent. Beredskapsstrukturer, både sivile og militære, er enkle å avvikle når andre ting skal prioriteres. De er imidlertid svært tidkrevende å bygge opp igjen. Særlig er det både tid- og ressurskrevende å bygge opp kompetanse i beredskapsorganisasjoner.

Hva er egentlig sivil-militært samarbeid, og offentlig-privat samarbeid? På øvelser i krisehåndtering er det som oftest myndigheter som deltar. Myndigheter i uniform og i sivil. Det er sivil- militært samarbeid. Slik samhandling øver myndighetene. Derimot øves ikke den delen av samfunnet som har ressursene, evne og vilje til å bidra – næringslivet. Her er det rom for betydelig forbedring som vil styrke både beredskap og evne til å håndtere uønskede situasjoner i fred, krise og krig.

Kompetanse er trolig den enkeltfaktor vi som samfunn kan få størst utfordringer med i fremtiden, på både kort og lang sikt. På kort sikt importerer vi viktig arbeidskraft innenfor flere sektorer og bransjer. Arbeidskraft vi er avhengige av både i virksomhetene og som samfunn. Kompetansebehovet kan heller ikke umiddelbart dekkes nasjonalt, og det hjelper ikke å stenge grenene. Det kreves en langt mer offensiv og målrettet kompetansepolitikk, som prioriterer og følger opp med større tydelighet og utholdenhet. I et digitalisert samfunn som vårt, er det spesielt mangel på kompetanse innenfor realfagene som er prekær. Dette har blitt påpekt ved en rekke tidligere utredninger, uten at nevneverdige løsninger eller resultater har blitt presentert.

Sterke og ofte myndighetsbaserte krav til kvalifikasjoner og sertifisering gjør det i tillegg vanskelig å finne erstatninger når fravær oppstår. Vi har i dag et vernepliktsforsvar som trekker personell fra alle sektorer og bransjer helt til personellet er 44 år. Det betyr at ved en storstilt mobilisering vil svært mange

virksomheter i både offentlig og privat sektor, miste en eller flere av sine ansatte. Det går fint for en kortere periode, men varer krisen i måneder og kanskje år, vil dette hullet i den "sivile oppsettingen" bli svært sårbart for både samfunnet og Forsvaret. Særlig i en tid der sammensatte trusler er noe vi alle må forsvare oss mot hver dag.

Når Forsvaret er avhengig av, og til dels hviler på, et velfungerende samfunn, og samfunnet er avhengig av at alle kritiske funksjoner virker som normalt, kan ikke Forsvaret, basert på lov og gammelt tankesett, trekke blindt på samfunnets samlede ressurser. Både Forsvaret og sivilsamfunnet har behov for kompetanse på relativt høyt nivå for å virke i fred, krise og krig. Verneplikten er en god og sikker mulighet til å få til dette, men praktiseringen må endres slik at den vernepliktige brukes militært i en kortere periode mens vedkommende sin militære kompetanse er fersk og relevant. Deretter bør den vernepliktige utøve sin verneplikt gjennom å bli på sin sivile post, og derigjennom bidra til at både Forsvaret og samfunnet det springer ut av og henter sin kraft fra, virker som det skal. Slik fungerte sentrale funksjoner i sivilsamfunnet også i det tidligere Totalforsvarskonseptet. For eksempel kunne en ingeniør med kompetanse på drift av telefonsentraler ha sitt mobiliseringssted på sin arbeidsplass, og dette var angitt i krigstjenestekortet. Ved å tydelig identifisere samfunnets samlede behov også i 2022, og å gjøre sivil beredskap til en integrert del av verneplikten, er det sannsynlig at samfunnets samlede evner kunne blitt utnyttet bedre.

Selv om Norge på papiret har gode forutsetninger for en robust samfunnssikkerhet uthules beredskapen av manglende utnyttelse av sammenhengene mellom de forskjellige nærings- og samfunnsområdene. Samfunnet og næringslivet har mange slike gjensidige avhengigheter, men de er ikke tilstrekkelig kartlagt og langt mindre reflektert i nasjonale beredskaps- og rekvisisjonsplaner. Dette gjelder medisinsk beredskap, forsyningssikkerhet, matsikkerhet, energisikkerhet og en rekke andre sektorer og fagområder. Sammenhengene og avhengighetene bør kartlegges, planlegges og ledes for å fungere etter intensjonen.

Det er ofte slik at totalberedskapen den militær rekvisisjonsmyndighet bygger på for krise og krig er uten dybde. Lastebilene som skal benyttes til logistikkoppgaver for militær innsats har også en rolle i å holde sivilsamfunnet i gang. Her er kravmekanismene og reguleringsmekanismene i beste fall svake, og beredskapen bygger ofte på ressurser staten ikke selv rår over. Dersom tydeligere krav til beredskap og klartider skal ha effekt, bør det også følge ad klare prioriteringer, ressurser og planer for utnyttelsen av disse ressursene. For eksempel er tungtransporten til den sivil-militære innsatsen i Norge avhengig av at noe tungtransport avsettes til å holde norsk industri i gang, snarere enn å benyttes til fremføring av forsyninger til frontlinjene. Hvis dette ikke vies tilstrekkelig oppmerksomhet i planprosessene så stopper logistikken til den militære innsatsen opp av seg selv. Innenfor nærsagt alle sektorer er det tverrsektorielle avhengigheter som er av avgjørende karakter for vår totale beredskap. Uten å i tilstrekkelig grad forstå sammenhengene og å planlegge med dem, kan vi heller ikke sørge for reell tverrsektoriell samhandling i krise og krig, der hele samfunnet settes på prøve.

7. Arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap er basert på de grunnleggende prinsippene om ansvar, likhet, nærhet og samvirke. Mener din virksomhet at prinsippene bør endres eller utvikles? Hvis svaret er ja, utdyp.

Ja – prinsippene bør praktiseres mer fleksibelt og relevant opp mot den krisen eller de kriser man står overfor og skal håndtere.

Sammensatte moderne trusler rammer sektorovergripende. Derfor er det behov for kanskje å se særskilt på dette prinsippet i et nytt og tidsriktig lys. Løsningen på utfordringer knyttet til energisikkerhet, forsyningsikkerhet, og digital sikkerhet må løses på tvers av sektorer og bransjer. Det er derfor spesielt viktig med en sektorovergripende funksjon for situasjonsbildebygging, ledelse, koordinering og prioritering på et autorativt nivå.

Internasjonalt og nordisk samarbeid

8. Er det spesielle internasjonale forventninger og forpliktelser for norsk beredskap som din virksomhet mener kommisjonen bør ha kunnskap om?

Industri og næringsliv er regulert av både internasjonale avtaler, konvensjoner og forordninger og nasjonale regler. Siden våre medlemmer opererer både nasjonalt og globalt må kunnskap om slike regler finnes både i virksomhetene og hos norske myndigheter.

Gjennom norsk næringsliv påvirkes norsk beredskap av nasjonale beslutninger som fattes i andre land. For eksempel er det slik at enkelte industriprodukter ikke produseres i Norge, men samfunnet er avhengig av dem for å fungere.

Samfunnsreguleringer i andre nasjoner kan således direkte påvirke vår totale nasjonale evne. Å være representert på riktige plasser med rett kompetanse er dermed en kritisk samfunnsfunksjon. Her er det særlig NATO og EU som har direkte påvirkning på norsk beredskap, men andre internasjonale fora er også relevante.

9. Beskriv kort hvordan utenlandske ressurser og bistand kan bidra i håndteringen av hendelser innen eget ansvarsområde.

Kriminalitet mot næringsliv og samfunn er internasjonal og grenseløs i sin karakter. Skal denne virksomheten bekjempes til støtte for norsk næringsliv og samfunn, må både myndigheter og næringsliv engasjere seg i det grenseoverskridende arbeidet for å bekjempe slik kriminell aktivitet enten den foregår i det fysiske eller digitale domenet.

10. Mener din virksomhet at det er behov for å endre innretningen av Norges samarbeid med andre land og organisasjoner når det gjelder samfunnssikkerhet og beredskap?

Som for nasjonale sikkerhetsutfordringer er det i samarbeid vi finner kraft og løsninger som kan bidra til å øke trygghet og redusere risiko for samfunn og næringsliv. Alene blir vi for små og har for lite ressurser til å klare dette.

Sivilt-militært samarbeid

11. Beskriv kort sivil-militært samarbeid/totalforsvarsrelaterte oppgaver som egen virksomhet er ansvarlig for eller bidrar inn i.
Egen virksomhet bidrar ikke i dag til sivil-militært samarbeid annet enn gjennom møter med militære myndigheter. Vi er ikke del av en beredskap som våre militære myndigheter kan hente støtte fra til å bringe frem ressurser til støtte for det militære forsvar av Norge. Dette er en rolle vi er beredt til å ta, om det er ønskelig fra både næringsliv og myndigheter.

12. Er det spesielle utfordringer knyttet til det sivil-militære samarbeidet/totalforsvaret som din virksomhet mener bør løses ved endret innretning av samarbeidet/endret virkemiddelbruk?
Som beskrevet over er praktiseringen av verneplikten generelt trolig en utfordring som må løses på en helt annen måte enn i dag dersom vi ikke skal ødelegge for hverandre i håndteringen av en konflikt eller krig. Kunnskapsbygging om feltet, og samarbeid om utvikling av det sivil-militære samarbeidet bør settes høyt på dagsorden. Et oppdatert system for praktisering av verneplikten bør tilgodese både forsvar og samfunn samtidig i et utholdenhetsperspektiv i større grad enn dagens system gjør.

Offentlig-privat samarbeid

13. Beskriv kort offentlig-privat samarbeid innen samfunnsikkerhet og beredskap som egen virksomhet er ansvarlig for eller bidrar inn i.
Egen virksomhet arbeider tett med offentlige myndigheter som NSM, Politiet, PST, Forsvaret, DSB, Tolletaten med flere for å øke kunnskapen om det sammensatte trusselbildet for å forebygge. Arbeidet består av møter, undersøkelser, konferanser og informasjon av virksomheter og samfunn for å styrke det forebyggende elementet og derved bidra til å bygge beredskap, både i virksomhetene og i bransjen eller sektoren.

14. Er det spesielle utfordringer knyttet til det offentlig-private samarbeidet som din virksomhet mener bør løses ved endret innretning av samarbeidet/endret virkemiddelbruk?
Sektorprinsippet fremstår som den største utfordringen i å anerkjenne trusselbildet og i å bygge effektive mottiltak som både kostnadmessig og praktisk vil effektivisere sikkerhetsarbeidet på virksomhetsnivå, i kommunene, og hos statsforvalteren og ikke minst på direktorats og departementsnivået.

Dessuten er det en stadig større del av beredskap og sikkerhetsarbeidet i Norge som forutsetter sikkerhetsklarering og tilgang på graderte kommunikasjonsplattformer. Viktigheten av offentlig-privat samarbeid som premisse for å styrke beredskapen i rammen av totalforsvaret løftes ofte frem i for eksempel stortingsmeldinger og NOU'er. Stadig større deler av kunnskapsbasen for samfunnsrisiko og løsninger på uønskede forhold ligger hos private aktører. Svært ofte er de i privat sektor ikke

sikkerhetsklarert, eller har tilgang til nødvendige plattformer. Dette med den følge at de vanskelig kan møte offentlige beredskapsmyndigheter i et jevnbyrdig samarbeid. Om offentlig-privat samarbeid skal være et reelt satsningsområde krever det at noen handler. Offentlig sektor bør gjøres tydelig oppmerksomme på at dette skaper barriere som i sum svekker totalforsvaret, og at de får et snarlig insitament til å redusere denne barrieren.

Offentlig-frivillig samarbeid

15. Beskriv kort offentlig-frivillig samarbeid innen samfunnssikkerhet og beredskap som din virksomhet er ansvarlig for eller bidrar inn i.

Siden vi er en sivil stiftelse med private eiere, fullfinansiert av egne medlemmer og eiere, og gjennom bidrag til den virksomhet og kunnskapsbygging vi bidrar med, er vi for så vidt en frivillig organisasjon som bidrar inn i dette arbeidet. Det samme må sies om våre medlemmer som i tillegg til sin daglige jobb, bidrar som tillitsvalgte i våre utvalg, råd og regionale organisasjon.

16. Er det spesielle utfordringer knyttet til det offentlig-frivillige samarbeidet som din virksomhet mener bør løses ved endret innretning av samarbeidet/ endret virkemiddelbruk?

Det er mulig for myndighetene å bidra med midler, kompetanse eller andre viktige ressurser til å bygge beredskap i samfunn og næringsliv. Råd og veiledning omkring håndtering av digitale trusler er et eksempel der vi har sette en betydelig styrket og forbedret evne til dette som bør videreføres på andre områder.

Særskilte beredskapsordninger

17. Har din virksomhet synspunkter på særskilte ordninger innen enkelte beredskapsområder, som for eksempel kriseutvalget for atomberedskap og beredskapsutvalget for biologiske hendelser? Med særskilte ordninger menes bl.a. egen organisering og rutiner for samarbeid, ledelse, koordinering, ansvar og oppgaver, i stedet for fellesordninger som benyttes ved alle typer krisesituasjoner. Hvis svaret er ja, utdyp.

Ja, slike råd og utvalg forutsettes godt forankret i lov og forskrift, under Regjeringens kontroll. I slike viktige råd og utvalg bør det inngå representant(er) for næringslivet. Det er i næringslivet vi finner de meste av ressursene som kan bidra til håndteringen av ulike krisesituasjoner, og jo tidligere disse er inne i prosessene, desto mer effektiv blir beredskapen.

Forsyningssikkerhet

18. Kommisjonen skal vurdere hvilke felles planforutsetninger¹ som skal legges til grunn for arbeidet med å ivareta forsyningssikkerheten, herunder innenfor digitale tjenester, energi (kraft- og drivstofforsyning) og verdikjeden for mat.

¹ Planforutsetninger er konkrete føringer, eller forutsetninger, som ligger til grunn for planleggingen. Planforutsetninger kan f.eks. gjelde geografisk prioritering, krav til utholdenhet/redundans, varslings- og forberedelsestid og forutsetninger om mulige forstyrrelser i transportårer ved uønskede hendelser.

- a. Har din virksomhet synspunkter på behovet for felles planforutsetninger og hvordan disse eventuelt bør utformes?
I et samfunnssikkerhets perspektiv er det viktig å ha etablert felles planforutsetninger. Sammen med et felles situasjonsbilde sikrer det felles avfarende plass for nasjonal beredskapsplanlegging, uavhengig av nivå.
- b. Har din virksomhet ansvar for beredskapsordninger, for eksempel lagerhold for bestemte typer produkter/varer? Hvis svaret er ja, beskriv kort ordningen.
NSR har ikke et slikt ansvar.
- c. Har din virksomhet synspunkter på behovet for og forslag til endringer i eksisterende beredskapsordninger?
Se tidligere kommentarer for eksempel knyttet til kompetanse og verneplikt.

Digital sikkerhet

19. Er det noen særlige utfordringer innen digital sikkerhet som kan ha konsekvenser for samfunnssikkerhet og beredskap i tiden fremover og i takt med teknologiske utviklingstrekk? Hvis svaret er ja: Har din virksomhet forslag til tiltak som vil kunne redusere disse utfordringene?
Viser til svar på punkt 6. Digital sikkerhet og kompetanse er knyttet sterkt sammen. Vi er avhengig av nytenkning innenfor flere områder for å styrke vår nasjonale evne til å håndtere digital sikkerhet tilfredsstillende. I dette inngår også internasjonalt samarbeid for å styrke kompetansen der vi er nasjonalt svake kompetansemessig.

Øvelser

20. Har din virksomhet synspunkter på bruk av øvelser i samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet og eventuelle behov for endringer når det gjelder følgende forhold?
- a. Planlegging/tilrettelegging
 - b. Gjennomføring
 - c. Evaluering
 - d. Oppfølging av læringspunkter
 - e. Relevans og nytte – er det god sammenheng mellom det vi øver og slik vi håndterer hendelser i praksis?

NSR blir tidvis invitert til å delta i planlegging av øvelser, men deltar ikke i selve øvelsen. Vi vil kunne bidra om myndighetene ønsker det.

Evaluering av hendelser

21. Har din virksomhet synspunkter på bruk av evalueringer av håndtering av hendelser og behov for endringer når det gjelder følgende forhold?
- a. Planlegging/tilrettelegging
 - b. Gjennomføring
 - c. Oppfølging av læringspunkter

Læring og forbedring krever evne til å endre. Dette krever tydelig ledelse og vilje til prioritering.

Tilsyn på samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet

22. Har din virksomhet synspunkter på tilsyn virksomheten er gjenstand for, eller utfører, og behov for endringer når det gjelder følgende forhold (presiser hvilke tilsyn dere har synspunkter på)?
- Tilsyn er basert på risiko og vesentlighet
 - Tilsyn identifiserer og avdekker reelle sårbarheter
 - Tilsynsetatene er samordnet og koordinert
 - Kravgrunnlag har god struktur og er skrevet i et godt og klart språk
 - I hvilken grad funn (brudd på krav og merknader) følges opp

Koordinering mellom de ulike tilsyn bør bli tydeligere. En godkjenning fra en myndighet bør aksepteres av andre tilsyn uten unødig byråkrati. Tilsyn må være på tilbudssiden for å hjelpe virksomheter til forbedret og styrket sikkerhetsarbeid med en tidshorison som samsvarer med den næringslivet opererer etter. Her finnes tydelige eksempler på forbedringer, der praksis må endres hos tilsynsmyndighetene.

Forebygging

23. Har din virksomhet synspunkter på den forebyggende delen av beredskapsarbeidet og eventuelle behov for endringer i tiltak og virkemidler?
- Næringslivsdimensjonen bør styrkes i det nasjonale beredskapsarbeidet. Ansvar ligger hos myndighetene, men utførelsen må i større grad involvere næringslivets aktører da det er her ressursen finnes. Samarbeid bør styrkes fremfor pålegg og plikter. Fremtidsrettede løsninger bør utvikles med et internasjonalt perspektiv, da det er i det internasjonale fellesskap vi finner løsninger som virkelig bringer effekt. Arbeidet med Covid-19 vaksinen og fordelingen av denne er et særlig godt eksempel på dette. De fleste større truslene vi skal bygge beredskap for er grenseoverskridende. Derfor blir det internasjonale perspektivet særlig viktig. Vi skal ikke bare motta, men også bidra der vi kan.

Risikoaksept

24. En sentral del av samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet handler om å ta stilling til hva som er akseptabel risiko og å avveie ulike hensyn. Det vil alltid være en avveining mot annen ressursbruk, og i tillegg må ikke beredskapstiltak uforholdsmessig gripe inn i grunnleggende menneskerettigheter og rettsstatsprinsipper. Har din virksomhet synspunkter på avveininger og kryssende hensyn som gjør seg gjeldende når beredskapen skal utformes og dimensjoneres i årene fremover?
- Det er både i demokratiets og samfunnets interesse at vi bevarer risikoaksept som et vesentlig element i risikohåndtering. Vi verken kan eller ønsker å bygge beredskap for alle mulige eventualiteter. Men det bør foreligge planer for hvordan det vi velger bort skal eller kan håndteres. Og planarbeidet bør være kontinuerlig og dynamisk i sin natur. Ved å utnytte næringslivet og landets kunnskapsvirksomheter målrettet kan den samlede kunnskapen om hva som trengs og bør gjøres kontinuerlig utvikles.

Et kontinuerlig beredskapsarbeid vil samtidig bidra til bredere styrket bevissthet om mulige risikoer som vi bør flytte opp eller ned på prioriteringslisten.

Prioritering

25. Hva mener din virksomhet bør prioriteres i samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet gitt strammere økonomiske rammer, og et mer komplekst trussel- og utfordringsbilde i årene som kommer? List opp de viktigste tiltakene. Dette kan omfatte prioritering av enkelte tiltak foran andre, så vel som forslag til endringer innenfor dagens ordninger og systemer.

Evnen til tverrsektoriell situasjonsbildebygging, ledelse, koordinering og prioritering der næringsliv og myndigheter møtes og samvirker om styrket samfunnssikkerhet. Det sparer penger, øker effektivitet og bidrar til at investeringer i kompetanse, materiell og utstyr raskere kan settes inn for å trygge samfunnet i samsvar med lover, forordninger og regler i forhold til det trusselbildet som påvirker oss. Når trusselbildet er sammensatt, må responsen på det også være helhetlig.

Vurderinger av tiltak og virkemidler

26. Ser din virksomhet behov for tiltak innenfor eget ansvarsområde og/eller tverrsektorielt, som kan løses ved bruk av følgende virkemidler:

- a. Lovregulering
- b. Økonomiske styringsvirkemidler
- c. Endring i organisering
- d. Pedagogiske virkemidler /kompetanse
- e. Teknologiske virkemidler

Andre problemstillinger og informasjon som er relevant, men som ikke fremgår av spørreskjemaet?

NSR har i det ovennevnte pekt på flere områder som kan bidra til styrket samfunnssikkerhet om arbeidet organiseres på en annen måte enn i dag. For å få dette til må det trolig gjøres endringer i lover, regler og forordninger.

Å juster praktiseringen av verneplikten er trolig den største og mest omfattende endring som foreslås her. Likeledes utfordrer vi sektorprinsippet, men uten å si at det skal avvikles, men snarere at det bør utvikles. Dette må til om man ønsker å sikre både militære beredskap og evne, og styrking av samfunnets evne til å understøtte både Forsvaret og resten av samfunnet vi er avhengige av at virker virke samtidig.

Likeledes vil en satsning fra myndighetene innenfor natur- og realfag kreve solide løft der både myndigheter og næringsliv kan utfylle hverandre. Evnen til å lede på tvers av sektorer, se helhet og sammenheng utenfor eget ansvarsområde, vilje til å tenke nytt og utnytte hele samfunnet i dette som er vårt viktigste samfunnsoppdrag vil avgjøre hvor godt forberedt vi er når neste uønskede utfordring møter oss. NSR bidrar gjerne i dette arbeidet.